

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	1 MAWRTH 2021
PWNC:	MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW, CHWARTER 3 2020/21
DEILYDD(ION) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD ROBIN WYN WILLIAMS
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES
AWDUR YR ADRODDIAD:	BETHAN HUGHES OWEN
FFÔN:	01248 752663
E-BOST:	BETHANOWEN2@YNYSMON.GOV.UK
AELODAU LLEOL:	Amherthnasol

A - Argymhelliad / Argymhellion a rheswm / rhesymau

1. Ar 10 Mawrth 2020, gosododd y Cyngor gyllideb net ar gyfer 2020/21 gyda gwariant net gwasanaeth o £142.146m i'w gyllido ariannu o incwm y Dreth Gyngor, Trethi Annomestig a grantiau cyffredinol. Mae hyn yn cynnwys cyfanswm ar gyfer argyfyngau cyffredinol a chynlluniau wrth gefn eraill sy'n dod i gyfanswm o £1.115m. Gostyngwyd y gyllideb ar gyfer Premiwm y Dreth Gyngor o £0.051m i £1.393m.
2. Roedd y gyllideb ar gyfer 2020/21 yn cynnwys arbedion gofynnol o £0.307m. Mae'r rhain wedi'u cynnwys yng nghyllidebau gwasanaethau unigol ac adlewyrchir cyflawniad neu ddiffyg cyflawniad y rhain yn y tanwariant/gorwariant net a ddangosir. Roedd y targed arbedion ar gyfer 2020/21 yn sylweddol is na blynyddoedd blaenorol oherwydd cynnydd o 3.8% mewn cyllid gan Lywodraeth Cymru. Roedd hwn yn gynydd i'w groesawu yn dilyn nifer o flynyddoedd o ostyngiad mewn cyllid a arweiniodd at dargedau arbedion sylweddol bob blwyddyn o dros £2m. Unwaith eto, mae'r setliad dros dro ar gyfer 2021/22 yn dangos cynnydd o 3.4% yng nghyllid Llywodraeth Cymru. Nid yw'r gyllideb ddrafft y cytunwyd arni gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Ionawr 2021 yn gofyn am weithredu unrhyw dargedau arbedion ac mae'n gofyn am gynydd o 3.75% yn y Dreth Gyngor. Mae'r sefyllfa y tu hwnt i 2021/22 yn dal yn aneglur ar hyn o bryd.
3. Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu £557m hyd yma i dalu'r costau ychwanegol a ysgwyddwyd gan Gyngorau wrth ddelio â'r pandemig, sydd wedi cynnwys cost prynu cyfarpar diogelu personol, cefnogi'r Sector Gofal Oedolion, darparu gwasanaethau ychwanegol i'r digartref, helpu gyda chostau trosglwyddo i weithio gartref, cyllido cost taliadau wythnosol i rieni plant a fyddai fel arfer yn cael prydau ysgol am ddim ac ar gyfer yr incwm a gollwyd gan Gyngorau o ganlyniad i gau gwasanaethau. Hyd yma mae'r Cyngor wedi hawlio £5.88m mewn cyllid ychwanegol a derbyniwyd £5.15m ohono. Mae'r gwariant net hyd yma a'r gwariant net rhagamcanol hyd at ddiwedd y flwyddyn yn ystyried y cyllid ychwanegol hwn.
4. Mae'r adroddiad hwn yn nodi perfformiad ariannol gwasanaethau'r Cyngor ar ddiwedd Chwarter 3, 31 Rhagfyr 2020. Mae'r sefyllfa a rhagwelir ar gyfer y flwyddyn gyfan hefyd wedi'i chrynhoi. Wrth i ni symud yn nes at ddiwedd y flwyddyn ariannol mae mwy o sicrwydd ynghylch y rhagamcaniadau a wnaed, o'i gymharu â chwarter 2, er y dylid nodi y gall y sefyllfa newid yn gyflym yn yr argyfwng presennol sydd ohoni wrth i'r Cyngor barhau i ymateb i'r pandemig.
5. Y sefyllfa ariannol gyffredinol a rhagwelir ar gyfer 2020/21, gan gynnwys Cyllid Corfforaethol a chronfa'r Dreth Gyngor, yw tanwariant o £1.472m. Mae hyn yn 1.04% o gyllideb net y Cyngor ar gyfer 2020/21.

6. Argymhellir:-

- (i) Nodi'r sefyllfa a ddisgrifir yn Atodiadau A a B yr adroddiad o ran perfformiad ariannol yr Awdurdod hyd yma a'r alldro a ddisgwylir ar gyfer 2020/21;
- (ii) Nodi'r crynodeb o gyllidebau wrth gefn ar gyfer 2020/21 y manylir arnynt yn Atodiad C;
- (iii) Nodi sefyllfa'r rhaglenni buddsoddi i arbed yn Atodiad CH;
- (iv) Nodi'r sefyllfa mewn perthynas â'r arbedion effeithlonrwydd ar gyfer 2020/21 yn Atodiad D;
- (v) Nodi monitro costau asiantaethau ac ymgynghori ar gyfer 2020/21 yn Atodiadau DD, E ac F.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod ac/neu am ddewis yr opsiwn hwn?

Amherthnasol

C - Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'r mater hwn wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi

DD - Gyda phwy yr ymgynghorwyd?

Beth oedd eu sylwadau?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Ystyriwyd yr adroddiad gan yr UDA ac mae'r sylwadau a wnaed wedi'u cynnwys yn yr adroddiad
2	Cyllid / Swyddog Adran 151 (gorfodol))	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Mae'r Swyddog Monitro yn aelod o'r UDA ac ystyriwyd unrhyw sylwadau a wnaed gan yr UDA
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Sgriwtini	Ystyriwyd yr adroddiad gan Banel Sgriwtini Cyllid ac adroddwyd arno i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol
8	Aelodau Lleol	Amherthnasol
9	Cyrff allanol / eraill	Amherthnasol

E - Risgiau a chamau lliniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldeb	
6	Cytundebau Canlyniadau	
7	Arall	

F - Atodiadau:

- Atodiad A - Adroddiad Monitro'r Gyllideb Refeniw - Chwarter 3, 2020/21
- Atodiad B – Tabl Alldro Dros Dro 2020/21
- Atodiad C – Crynodeb o Gyllidebau Wrth Gefn 2020/21
- Atodiad CH – Adolygiad o'r prosiectau Buddsoddi i Arbed 2020/21
- Atodiad D - Adolygiad o Arbedion Effeithlonrwydd 2020/21
- Atodiad DD - Gwybodaeth am fonitro Staff Asiantaeth 2020/21
- Atodiad E - Gwybodaeth am fonitro Ymgynghorwyr
- Atodiad F – Gwybodaeth fanwl am y gwariant ar Ymgynghorwyr

FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):

- 2020/21 Cyllideb Refeniw (fel yr argymhellwyd gan y Pwyllgor hwn ar 2 Mawrth 2020 ac a fabwysiadwyd gan y Cyngor Sir ar 10 Mawrth 2020).

MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW – CHWARTER 3 2020/21

1. Balans Cyffredinol

Roedd gan Gronfa'r Cyngor gronfeydd wrth gefn clustnodedig gwerth £8.760m a chronfeydd wrth gefn yn yr ysgolion a oedd yn werth cyfanswm o £0.197m ar ddechrau'r flwyddyn ariannol. Arweiniodd yr alldro ar gyfer 2019/20 at falans cyffredinol o £7.060m ar ddechrau'r flwyddyn ariannol gyffredol.

Cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith yr eitemau canlynol ar gyfer eu cyllido o'r Gronfa wrth gefn Gyffredinol yn 2020/21:-

Cyfarfod y Pwyllgor Gwaith	Swm £m	Pwrpas
Balans agoriadol drafft	-7.060	Y gronfa wrth gefn gyffredinol drafft archwiliedig ar 31 Mawrth 2020.
15 Mehefin 2020	0.085	Ychwanegu i'r gronfa wrth gefn glustnodedig o £100k i £185k i gyllido'n llawn y gwaith o beintio Pier Biwmares.
Balans Diwygiedig Cronfa Gyffredinol y Cyngor	-6.975	Fel y soniwyd uchod, gall hyn newid ar ôl gwneud addasiadau'n dilyn archwiliad.

Yn unol â'r alldro cyffredol a ragamcener ar gyfer 2020/21, tybir y bydd tanwariant o £1.472m. Os yw'r duedd hon yn parhau, mae'n debygol y bydd cronfa wrth gefn gyffredinol y Cyngor yn cynyddu i £8.447m yn erbyn diwedd y flwyddyn. Mae hyn yn uwch na'r isafswm o £7.1m a bennwyd ar gyfer y gronfa wrth gefn gyffredinol ac ar gyfer 2020/21 ac a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn ar 10 Mawrth 2020. Yn ei gyllideb gyfalaf drafft, mae'r Pwyllgor Gwaith yn bwriadu defnyddio £0.921m fel cyfraniad tuag at gyllido'r rhaglen gyfalaf.

2. Perfformiad Ariannol fesul Gwasanaeth

2.1 Mae manylion y perfformiad ariannol fesul gwasanaeth am y cyfnod a'r alldro rhagamcanol ar gyfer pob un wedi'i nodi yn Atodiad B. Rhagwelir tanwariant o £1.906m ar wasanaethau ar 31 Mawrth 2021. Amcangyfrifir gorwariant o £0.160m ar Gyllid Corfforaethol. Yn ogystal â hyn, rhagwelir gorwariant o £0.274m mewn perthynas â chasglu'r Dreth Gyngor - mae £0.556m ohono i'w briodoli i ddiffyg o ran casglu'r Dreth Gyngor gyffredinol am y flwyddyn. Fodd bynnag, bydd gwarged o £0.282m ar Bremiwm y Dreth Gyngor o gymorth i ostwng rhan sylweddol o'r diffyg Dreth Gyngor. Rhagwelir ar hyn o bryd y bydd tanwariant o £1.472m yn y gyllideb refeniw gyffredol yn ei chyfanrwydd yn 2020/21, sef 1.04% o gyfanswm cyllideb refeniw net y Cyngor.

2.2 Mae Tabl 1 isod yn crynhoi'r amrywiadau sylweddol (oddeutu £100k neu uwch):-

Tabl 1

	(Tan)/Gorwariant £'000
Dysgu	(1,278)
Oedolion	(295)
Gwasanaethau Plant	(216)
Eiddo	141
Gwastraff	(290)
Adnoddau Dynol	(185)
TGCh	136
Trawsnewid	(152)
Costau nad oedd cyllideb ar eu cyfer ac nad oes modd eu rheoli – yswiriant,	142
costau cyfalaf pensiwn a dyledion drwg	400
Y Dreth Gyngor, gan gynnwys Premiwm y Dreth Gyngor	274
Arall (Cyfanswm amrywiadau llai na £100k)	(149)
Cyfanswm yr Amrywiadau gor/(tan)wariant	(1,472)

3. Eglurhad o'r Amrywiadau Sylweddol

3.1 Dysgu Gydol Oes

3.1.1 Cyllideb Datganoledig Ysgolion

Ar ôl i'r Cyngor osod cyllidebau ysgolion, mae cyfrifoldeb am y gyllideb yn cael ei ddatganoli i ysgolion ac mae unrhyw dan neu orwariant blynyddol yn cael ei ddal yng nghronfeydd wrth gefn yr ysgolion unigol. Gan fod y mwyafrif o ysgolion ar gau yn ystod tymor yr haf, heblaw am un wythnos pan oeddent ar agor, bydd costau a gafwyd gan ysgolion yn is na'r arfer e.e. cyflenwadau a gwasanaethau, athrawon llanw a ffioedd arholiadau. Bydd unrhyw danwariant sy'n deillio o hynny'n cynyddu balansau ysgolion. Nid yw'r Cyngor yn bwriadu cymryd dim o'r tanwariant yn ôl. Ni fydd y sefyllfa gyffredinol o ran cyllidebau datganoledig ysgolion yn hysbys tan ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Addysg Ganolog

3.1.2 Roedd tanwariant o £620k (44.27%) yn y gwasanaeth hwn ar ddiwedd Chwarter 3. Y rhagamcan ar gyfer diwedd y flwyddyn yw tanwariant o £1,278k (26.91%). Mae nifer o'r cyllidebau hyn yn cael eu harwain gan y galw, felly, oherwydd i ysgolion orfod cau yn sgil y Pandemig Coronafeirws, nid oes unrhyw alw, neu mae'r galw wedi gostwng, fel yr amlygir isod yn 3.1.3. Gallai'r gwasanaethau hyn a arweinir gan y galw newid wrth i'r flwyddyn academaidd a'r flwyddyn ariannol fynd rhagddi.

3.1.3 Mae nifer o achosion o or a thanwariant ar draws y Gwasanaeth. Rhestrir y mwyaf syleddol ohonynt isod.

- Rhagwelir tanwariant o £358k ar brydau ysgol oherwydd nad oedd galw am brydau ysgol yn ystod 4 mis cyntaf y flwyddyn ariannol pan oedd ysgolion ar gau, yn cynnwys y cyfnod clo atal byr a'r cyfyngiadau presennol. Mae'r Cyngor yn sybsideiddio prydau ysgol, felly, mae llai o alw yn arwain at lai o wariant yn erbyn y gyllideb prydau ysgol.
- Bu llai o alw ar y gyllideb lleoliadau all-sirol ers dechrau 2019/20, gan fod un ar ddeg o blant wedi gadael lleoliadau all-sirol ar ôl iddynt droi'n 16+ oed neu ddychwelyd i leoliadau ar Ynys Môn. Dim ond pump lleoliad newydd a gafwyd. Rhagwelir tanwariant o £719k ar leoliadau all-sirol. Gan fod hon yn gyllideb sy'n cael ei harwain gan y galw, gallai'r tanwariant fod yn sylweddol is pe bai mwy o alw yn ystod gweddill y flwyddyn ariannol.
- Rhagwelir tanwariant o £175k yn y ddarpariaeth ar gyfer y blynyddoedd cynnar, mae hyn yn rhannol oherwydd bod rhai o'r darparwyr ar gau yn ystod y pandemig, sy'n golygu nad oes unrhyw grantiau wedi'u dosbarthu.
- Mae rhai cyllidebau yn y gwasanaeth dan bwysau ond mae'r tanwariant a ragwelir yn gwneud yn iawn am hynny. Rhagwelir y bydd gorwariant o £47k ar Wasanaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol Môn a Gwynedd. Hefyd mae pwysau cyllidebol yn ymwneud â'r Clwb Gofal (colli incwm) ac addysg bellach.

3.1.2 Diwylliant

3.1.2.1 Roedd tanwariant o £144k (13.36%) yn y gwasanaeth hwn yn ystod y cyfnod, ond mae'r alldro a ragwelir ar gyfer y flwyddyn yn orwariant o £54k (4.20%). Mae hyn deillio o golli incwm yn sgil cau'r Oriol, sy'n dod i £157k. Mae hyn yn rhagdybio y bydd Llywodraeth Cymru'n rhoi'r gorau i ddigolledu awdurdodau lleol am incwm a gollwyd. Nid yw cyllid ar gyfer y celfyddydau bellach yn gymwys dan y cynllun Grant Caledi Covid-19 Llywodraeth Cymru, fodd bynnag, gwnaed cais ar gyfer colledion chwarter 3. Mae cyllid arall ar gael i gefnogi'r celfyddydau, gwrthodwyd y prif gais a wnaed gan yr Oriol i'r Gronfa Cydnerthedd Diwylliannol tra bod rhai o'r ceisiadau llai wedi'u derbyn. Mae Llyfrgelloedd yn helpu i ostwng gorwariant y gwasanaeth a disgwylir y bydd tanwariant o £116k o ganlyniad i swyddi gweigion ac arbedion ar staff llanw tra bydd llyfrgelloedd ar gau oherwydd Covid-19. Disgwylir ychydig o orwariant ar grantiau diwylliant ac archifau.

3.2 Gofal Cymdeithasol Oedolion

3.2.1 Roedd gorwariant o £1,083k (5.54%) yn y gwasanaeth hwn am y cyfnod. Fodd bynnag, rhagwelir y bydd tanwariant o £295k (1.10%) yn y gwasanaeth am y flwyddyn. Darparwyd cyllideb ychwanegol o £1.028m i'r gwasanaeth fel rhan o bennu cyllidebau 2020/21 oherwydd bod cyllidebau'r Gwasanaeth Oedolion o dan bwysau yn 2019/20. Mae arian wrth gefn o £251k hefyd wedi'i gynnwys wrth bennu cyllidebau ar gyfer Galw yn y Gwasanaeth Oedolion nad yw wedi'i ystyried yn y rhagolwg fel y soniwyd.

3.2.2 Mae'r elfennau o fewn yr amrywiant alldro a ragwelir fel a ganlyn:-

- Gwasanaethau i'r Henoed: Rhagwelir gorwariant o £31k am y flwyddyn. Mae amryw o elfennau sy'n creu'r gorwariant, mae swyddi gwag ym maes asesu a rheoli gofal sy'n creu tanwariant o £112k, mae incwm ychwanegol yn deillio o daliadau gohiriedig sydd wedi arwain at danwariant rhagamcanol o £32k mewn gofal preswyl. Fodd bynnag, gwrthbwsir y tanwariant hwn gan orwariant a ragwelir o £57k ar gyfer gofal nysio oherwydd cynnydd yn y galw a disgwylir i ofal cartref orwario £139k, yn bennaf oherwydd costau llefydd gweigion.
- Anableddau Corfforol (PD): Rhagwelir tanwariant o £80k – mae'r tanwariant mwyaf yn ymwneud ag asesu a rheoli gofal (£93k) oherwydd swydd wag a chyllid grant ar gyfer swyddi eraill. Offer ac addasiadau (£34k). Mae llai o gymhorthion a gwaith addasu yn cael ei wneud oherwydd pandemig Covid-19. Disgwylir i Gymorth Cartref orwario (£46k).
- Anableddau Dysgu (LD): Rhagwelir gorwariant o £297k – rhagwelir gorwariant o £132k ar ofal preswyl oherwydd y galw ychwanegol am leoliadau cost uchel i unigolion ag anghenion gofal cymhleth. Mae hwn yn wasanaeth a arweinir gan y galw ac yn bennaf mae'n comisiynu nifer fechan o leoliadau costus iawn i ddiwallu anghenion defnyddwyr gwasanaeth. Rhagwelir y bydd gorwariant o £3k ar ofal dydd, ynghyd â gorwariant o £14k ar asesu a rheoli gofal. Rhagwelir y bydd gorwariant o £454k ar lety â chymorth a llety arall. Roedd disgwyl arbedion o £300k yn y maes hwn o ganlyniad i ymarfer tendro, fodd bynnag, ni chafodd hynny ei weithredu oherwydd Covid-19. Gohiriwyd y broses dendro. Rhagwelir tanwariant sylweddol o £231k ar ofal cartref wrth i fwy o unigolion dderbyn taliadau uniongyrchol a threfnu eu gofal cartref eu hunain.
- Iechyd Meddwl (MH): Rhagwelir tanwariant o £253k - rhagwelir y bydd tanwariant o £13k ar ofal preswyl. Mae hwn yn wasanaeth sy'n cael ei arwain gan y galw ac, unwaith eto, ceir nifer fechan o leoliadau costus iawn. Felly, mae'n bosibl y bydd y sefyllfa'n newid wrth i'r flwyddyn ariannol fynd rhagddi. Rhagwelir tanwariant o £257k ar gymorth cymunedol oherwydd swyddi gwag. Rhagwelir gorwariant ar Ofal Cartref (£16k) a Byw â Chymorth (£31k), a oedd yn ymwneud yn bennaf â chynnydd mewn costau lleoli oedolion.

- Uned Ddarparu a Rheoli a Chymorth: Rhagwelir tanwariant o £134k. Mae hyn o ganlyniad i swyddi gwag ar draws gwahanol elfennau'r uned a chanolfannau dydd na fu ar agor oherwydd cyfyngiadau Covid.

3.2.3 Dengys y ffigyrau ar gyfer Chwarter 3 bwysau sylweddol o ran y galw am wasanaethau yn ystod y chwarter. Er mwyn ymchwilio'n llawn i'r materion hyn, bydd yr adran yn ystyried pob llinell benodol sydd wedi arwain at y gorwariant sylweddol a ragwelir. Yn achos pob un, rhoddir ystyriaeth i'r canlynol:-

- Natur y tueddiadau cylchol (tueddiadau blwyddyn ar ôl blwyddyn a mis ar ôl mis);
- Y rhesymau tu ôl i'r tueddiadau;
- Camau pellach y gellir eu cymryd i reoli galw.

Adroddir ar unrhyw adborth i'r Pwyllgor Gwaith a'r Panel Sgrwtini Cyllid.

3.3 Gwasanaethau Plant

3.3.1 Roedd gorwariant o £291k (3.52%) yn y gwasanaeth yn ystod y cyfnod a rhagwelir tanwariant o £216k (1.97%) erbyn diwedd y flwyddyn. Mae'r rhan fwyaf o adeiniau yn y Gwasanaethau Plant yn tanwario, a rhagwelir y bydd tanwariant o £166k yn y maes comisiynu a Gwaith Cymdeithasol. Disgwylir gorwariant o £110k ar blant ag anableddau, sy'n well na'r hyn a ragwelwyd yn chwarter 2 (£193k).

3.3.2 Rhagwelwyd y byddai tanwariant o £449k yn y gyllideb Plant sy'n Derbyn Gofal yn chwarter 2 oherwydd tanwariant disgwylidig o £1,000k ar leoliadau all-sirol. Fodd bynnag, yn ystod y misoedd diwethaf bu cynnydd yn y galw am leoliadau all-sirol ac mae staff sy'n cael eu penodi i gartrefi'r grwpiau bach wedi golygu y rhagwelir y bydd y tanwariant diwedd blwyddyn bellach yn £20k. Roedd gwasanaethau plant ag anableddau yn rhagweld gorwariant o £193k ar ddiwedd chwarter 2 oherwydd lleoliadau arbenigol cost uchel a fydd, yn y pen draw, yn cael eu symud i Gartref Arbenigol Grŵp Bach y Cyngor pan fydd yn weithredol. Ar ddiwedd chwarter 3, mae'r rhagolwg ychydig yn well gan ragweld gorwariant o £110k sy'n deillio o gyfuniad o ostyngiad mewn costau staffio a'r defnydd o daliadau uniongyrchol. Yn y gyllideb Comisiynu a Gwaith Cymdeithasol mae gwahaniaeth o £81k yn y tanwariant am y flwyddyn, gan ragweld tanwariant o £166k ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn wedi deillio o gyllid ychwanegol o'r gronfa drawsnewid a defnydd gofalus o'r cyllid Cronfa Gofal Integredig.

3.3.3 Oherwydd y pandemig, gwelwyd gostyngiad yn nifer yr atgyfeiriadau i'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd a gostyngiad bychan yn nifer y plant sy'n dod i ofal yr Awdurdod Lleol. Rhagwelir y bydd atgyfeiriadau'n cynyddu ac, yn wir, mae'n bosibl y bydd rhaid i ni ddod â rhai plant i mewn i ofal. Felly, rhaid i ni ystyried gofynion ariannol y pwysau hwn yn ystod y misoedd nesaf.

3.4 Tai (Cronfa'r Cyngor)

3.4.1 Roedd tanwariant o £20k (1.34%) yn y gwasanaeth hwn yn ystod y cyfnod a rhagwelir y bydd tanwariant o £25k erbyn diwedd y flwyddyn. Mae tanwariant o £25k (2.14%) ar ddiartrefedd oherwydd swydd wag ond, ac eithrio hynny, disgwylir i'r gwariant fod o fewn y gyllideb.

3.5 Rheoleiddio a Datblygu Economaidd

3.5.1 Economaidd a Chymuned (yn cynnwys Cyrchfan a Hamdden)

- 3.5.1.1** Yn gyffredinol, roedd tanwariant o £163k (9.98%) yn y gwasanaeth am y cyfnod a'r alldro rhagamcanol yw tanwariant o £25k (1.33%).
- 3.5.1.2** Rhagwelir y bydd tanwariant o £5k ar elfen Datblygu Economaidd y gwasanaeth erbyn diwedd y flwyddyn. Mae hyn yn welliant o'r gorwariant o £20k a ragwelwyd yn chwarter 2. Mae atal prosiect Wylfa Newydd a therfynu cytundebau partneriaeth gyda Horizon a'r Grid Cenedlaethol yn cael effaith negyddol ar allu'r gwasanaeth i gyflawni ei dargedau incwm mewn perthynas â chodi tâl am staff. Ailgyfeiriwyd staff i weithio ar ymateb yr Awdurdod i'r Coronafeirws. Fodd bynnag, nid yw'r costau hyn yn gymwys ar gyfer cyllid grant Llywodraeth Cymru. Mae pwysau eraill ar y gyllideb yn cynnwys dylunio graffeg a thanysgrifiadau datblygu economaidd, a allai ddod i gyfanswm o £35k o orwariant erbyn diwedd y flwyddyn. Mae'r swydd wag Cyfarwyddwr Rheoleiddio a Lle wedi helpu i gyllido llawer o'r pwysau ar y gyllideb.
- 3.5.1.3** Rhagwelir y bydd tanwariant o £50k yn yr adain Cyrchfan eleni, sy'n gynydd o £45k o'r hyn a ragwelwyd yn ystod chwarter 2. Mae ansicrwydd ynghylch gallu'r gwasanaeth i gyflawni ei dargedau incwm ar gyfer angorfeydd, cofrestriadau badau dŵr personol a ffioedd lansio. Roedd incwm o ffioedd lansio wedi gwella tra oedd y cyfyngiadau symud wedi'u llacio yn ystod yr haf. Fodd bynnag, mae angorfeydd a chofrestriadau yn parhau i fod yn broblem. Fodd bynnag, mae swydd wag y Rheolwr Cyrchfan a'r arbedion ar wardeiniaid traethau a staff tymhorol yn lleihau effaith y pwysau ar y gyllideb.
- 3.5.1.4** Mae'r adain Hamdden wedi cael ei tharo'n galed oherwydd i'r holl ganolfannau hamdden gael eu cau ddechrau'r flwyddyn ac oherwydd y cyfnod atal byr a'r cyfnod clo presennol. Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru wedi digolledu'r gwasanaeth am yr incwm a gollwyd hyd at ddiwedd chwarter 3 a bydd yn ei ddigolledu am chwarter 4. Mae gorwariant o £295k gan yr adran am y cyfnod, mae'r arian a gafwyd gan Lywodraeth Cymru'n dod i £227k, sy'n gadael gorwariant o £68k ar gyfer yr adran. Rhagwelir gorwariant o £30k ar ddiwedd y flwyddyn.

3.5.2 Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd

- 3.5.2.1** Roedd tanwariant o £182k (10.93%) yn y gwasanaeth hwn am y cyfnod. Fodd bynnag, yr alldro a ragwelir ar gyfer y flwyddyn yw tanwariant o £63k (2.96%).
- 3.5.2.2** Roedd tanwariant o £124k yn yr adain Gwarchod y Cyhoedd ar gyfer y cyfnod, gyda alldro rhagamcanol yn danwariant o £50k, sy'n well na'r gorwariant a ragwelwyd o £36k yn chwarter 2. Disgwylir i'r gorwariant ar reoli cŵn/plâu fod yn £20k am y flwyddyn yn bennaf oherwydd bod angen addasu targedau incwm i adlewyrchu'r newid yn y galw am y gwasanaeth. Rhagwelir y bydd lechyd yr Amgylchedd yn tanwario £30k, sy'n well na'r gorwariant disgwyliedig o £18k yn chwarter 2. Mae hyn o ganlyniad i arbedion staff parhaus yn ogystal ag incwm grant. Rhagwelir y bydd y gorwariant ar Gofrestryddion yn dal i fod yn £35k, a'r rheswm am hyn yw ein bod yn aros am gadarnhad ynghylch y ffaith y bydd y diffy incwm sy'n deillio o'r pandemig yn cael ei gyllido gan Lywodraeth Cymru. Rhagwelir tanwariant mewn Trwyddedu (£45k) ac lechyd a Diogelwch Corfforaethol (£35k) oherwydd swyddi gweigion.

3.5.2.3 Roedd tanwariant o £58k yn yr adain Gynllunio am y cyfnod a rhagwelir y bydd tanwariant o £13k ar ddiwedd y flwyddyn. Rhagwelir y bydd gorwariant o £30k ar reoli cynllunio oherwydd diffyg yn y cyllidebau incwm yn ystod hanner cyntaf y cyfnod clo. Fodd bynnag, mae incwm ffioedd cynllunio wedi cynyddu yn chwarter 3 sydd yn ei dro yn golygu bod cyllidebau rheoli cynllunio yn sicrhau cyllideb gytbwys. Rhagwelwyd y byddai rheoli adeiladu yn gorwario £6k yn chwarter 2, fodd bynnag, unwaith eto mae lefelau incwm wedi cynyddu o fewn yr adain hon nes y sicheir cyllideb gytbwys. Mae tanwariant o £5k ar gyfer Polisi Cynllunio ac £8k ar gyfer Gweithredu a Chadwraeth yn deillio o incwm grant a gafwyd ac o reoli costau cynnal yr adeiniau.

3.6 Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo

3.6.1 Prifffyrdd

3.6.1.1 Roedd tanwariant o £50k (0.90%) yn y gwasanaeth hwn am y cyfnod. Fodd bynnag, y sefyllfa a ragwelir ar ddiwedd y flwyddyn yw tanwariant o £17k (0.27%). Mae hyn yn welliant o'r gorwariant o £6k a ragwelwyd yn ystod chwarter 2.

3.6.1.2 Mae tan neu orwariant bach mewn nifer o feysydd yn gwneud yn iawn am hyn. Y gorwariant mwyaf sylweddol yw £130k ar Ffilyd oherwydd diffyg mewn incwm gan wasanaethau eraill yn sgil y cyfyngiadau Covid. Mae'r gorwariant hwn wedi cynyddu £20k o chwarter 2. Mae disgwyl y bydd gorwariant o £90k mewn incwm meysydd parcio oherwydd argyfwng Covid, fodd bynnag mae Llywodraeth Cymru wedi gwneud yn iawn am gyfran o'r incwm meysydd parcio a gollwyd oherwydd bod llai o bobl yn defnyddio meysydd parcio yn gyffredinol, ond ni fyddant yn digolledu'r Cyngor am yr incwm a gollwyd oherwydd y penderfyniad a wnaed yn lleol i beidio â chodi tâl ar ôl 10 y bore. Mae nifer o feysydd yn tanwario mewn adeiniau eraill yn gwneud yn iawn am orwariant yn y meysydd uchod. Rhagwelir o hyd y bydd tanwariant o £50k o ran gwaith stryd. Mae tanwariant o £50k ar gefnogaeth adrannol o ganlyniad i swydd wag ac arbedion mewn costau trafnidiaeth ac mewn costau cyflenwadau a gwasanaethau. Hefyd mae tanwariant mewn Cludiant Cyhoeddus a Chludiant Cymunedol Môn o ganlyniad swyddi gweigion am ran o'r flwyddyn a gostyngiad cyffredinol mewn cyflenwadau a gwasanaethau.

3.6.1.3 Ar hyn o bryd, rhagwelir y bydd gorwariant o £30k yn y gyllideb gwaith sy'n cynnwys gwaith cynnal a chadw'r gaeaf a difrod stormydd. Gan y gall tywydd y gaeaf effeithio ar y gyllideb hon, mae'n anodd rhagweld yn gywir a fydd y ffigur hwn yn cael ei effeithio rhwng nawr a diwedd y flwyddyn. Gallai unrhyw gostau gaeaf sylweddol waethygu'r alldro a amcangyfrifwyd y chwarter hwn, fodd bynnag, mae'r Cyngor yn cadw cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi o £54k sydd ar gael i helpu i gyllido unrhyw gostau sylweddol a allai godi yn ystod y gaeaf.

3.6.2 Gwastraff

3.6.2.1 Roedd tanwariant o £478k (833%) yn y gwasanaeth Gwastraff ar gyfer y cyfnod, a rhagwelir y bydd tanwariant o £290k (3.61%) yn y gwasanaeth erbyn diwedd y flwyddyn. Mae hwn yn gynnydd o £85k ar y tanwariant o £205k a ragwelwyd yn chwarter 2. Gyda Pharc Adfer bellach yn cael ei ddefnyddio, rhagwelir y bydd tanwariant o £150k ar Waredu Gwastraff yn chwarter 2 yn cynyddu i danwariant o £250k yn chwarter 3. Mae hyn oherwydd bod y Cyngor yn manteisio ar gyfradd is fesul tunnell o wastraff ers dod yn bartner ym mhartneriaeth Parc Adfer gyda phedwar awdurdod lleol arall yng Ngogledd Cymru.

- 3.6.2.2** Mae'r rhagolygon ar gyfer diwedd y flwyddyn yn cynnwys gorwariant ar gasglu gwastraff (£210k), toiledau cyhoeddus (£10k), Gweinyddu (£10k) a thanwariant sy'n gwneud yr iawn am hyn o fewn gwahanol rannau o'r gwasanaeth. Bu cynnydd yn y gorwariant ar Gasglu Gwastraff o £150k i £210k o ganlyniad i gynnydd mewn costau a chostau cysylltiedig ar gyfer gweithredu'r contract newydd. Disgwylir i'r gorwariant ar doiledau cyhoeddus wella o £10k, i orwariant o £10k yn sgil grant gan Lywodraeth Cymru i helpu i gyllido'r costau Covid-19. Yn flaenorol, rhagwelwyd y byddai gorsaf gynhyrchu trydan Penhesgyn yn sicrhau cyllideb gytbwys ond bellach, disgwylir tanwariant o £30k. Rhagwelir tanwariant o £350k ar ailgylchu, mae hyn yn gynnydd o £260k o'r tanwariant o £90k a ragwelwyd yn chwarter 2. Mae'r tanwariant ar ailgylchu yn deillio o swydd wag, incwm dros ben o ddeunyddiau eildro a llai o wariant ar gyflenwadau a gwasanaethau, yn ogystal â bod yr adran wedi llwyddo i wneud cais am gyllid ychwanegol drwy'r Grant Economi Cylchol. Yn flaenorol, roedd disgwyl i'r gwasanaeth glanhau danwario o £10k yn chwarter 2, ond rhagwelir y bydd bellach yn tanwario £40k oherwydd y contract glanhau.
- 3.6.2.3** Bydd y tanwario ar ailgylchu yn caniatáu i £200k gael ei drosglwyddo i gronfa wrth gefn clustnodol y Cyngor, a sefydlwyd i ddarparu cyllid i fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd a ddatganwyd gan y Cyngor ar 8 Medi 2020.

3.6.3 Eiddo

- 3.6.3.1** Sefyllfa'r Gwasanaeth am y cyfnod yw tanwariant o £198k (43.69%), ond rhagwelir gorwariant o £141k (15.82%) ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn yn welliant cymedrol o gymharu â'r gorwariant o £156k a ragwelwyd yn ystod chwarter 2.
- 3.6.3.2** Y prif reswm am y gorwariant rhagamcanol yn y gwasanaethau Eiddo yw rhagolwg bydd tangyflawni ffioedd proffesiynol wedi'u cyfalafu gan £160k oherwydd yr oedi yn y rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif, sydd i'w briodoli'n rhannol i'r nod clo. Mae oedi mewn prosiectau cyfalaf o fewn y rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif wedi lleihau'r gwaith sy'n ennill ffi o fewn Eiddo yn y flwyddyn ariannol hon. Fodd bynnag, disgwylir i'r gwaith hwn gynyddu yn y blynyddoedd ariannol yn y dyfodol pan fydd prosiectau Band B Ysgolion yr 21ain Ganrif yn mynd rhagddynt. Mae gwariant cyfleustodau yn is na'r disgwyl, a fydd yn darparu tanwariant o £10k ar gyfer y flwyddyn ariannol.

3.7 Trawsnewid

- 3.7.1** Roedd gorwariant o £115k (10.17%) yn y swyddogaeth Trawsnewid am y cyfnod. Fodd bynnag, rhagwelir y bydd tanwariant o £201k (13.74%) erbyn diwedd y flwyddyn. Mae hyn yn gynnydd o £25k ar y tanwariant o £176k a ragwelwyd ar gyfer chwarter 2.
- 3.7.1.1** Roedd tanwariant o £115k (17.76%) yn y swyddogaeth AD yn ystod y cyfnod a rhagwelir y bydd tanwariant o £185k (13.74%) erbyn diwedd y flwyddyn, sy'n debyg i'r hyn a adroddwyd yn chwarter 2. Disgwylir i swyddi gweigion greu tanwariant o £36k. Rhagwelir y bydd tanwariant o £150k ar hyfforddiant canolog. Mae hyn oherwydd i'r feirws Covid-19 atal hyfforddiant arferol rhag digwydd.

3.7.1.2 Roedd gorwariant o £117k (5.08%) yn yr Adain TGCh am y cyfnod a disgwylir gorwariant o £136k (4.87%) erbyn diwedd y flwyddyn. Yn hanesyddol, mae cyllidebau meddalwedd wedi bod yn annigonol ac mae disgwyl o hyd y bydd gorwariant o £137k yn y gyllideb ar ddiwedd y flwyddyn. Mae cynyddu trwyddedau Citrix a VASCO i ganiatáu gweithio gartref ar raddfa eang yn ystod y nod clo a thu hwnt wedi cynyddu'r pwysau ar y gyllideb ymhellach, er bod Llywodraeth Cymru wedi cynorthwyo'r Cyngor drwy ddarparu 50% tuag at y costau TGCh ychwanegol. Rhagwelir gorwariant o £199k yn y swyddogaeth, sy'n cynnwys caledwedd a'r rhwydwaith, mae hyn yn cael ei leihau gan danwariant o £146k ar gostau staffio ac asiantaethau ac ymgynghori, ynghyd â £20k ar Cyswllt Môn.

3.7.1.3 Roedd tanwariant o £117k (19.79%) yn Trawsnewid Corfforaethol am y cyfnod a disgwylir tanwariant o £152k (17.81%) erbyn diwedd y flwyddyn, sy'n gynydd o £48k yn y tanwariant ers chwarter 2. Disgwylir i holl feysydd y gyllideb danwario, gyda'r tanwariant mwyaf sylweddol yn £58k ar Bartneriaeth Ynys Môn a Gwynedd. Rhagwelir y bydd tanwariant o £60k ar Cyswllt Môn, yn bennaf ar gostau staffio.

3.8 Adnoddau (ac eithrio Budd-daliadau a Roddwyd)

3.8.1 Roedd tanwariant o £54k (2.112%) yn y swyddogaeth Adnoddau ar gyfer y cyfnod, a'r alldro rhagamcanol yw tanwariant o £96k (3.09%). Mae hyn yn welliant ar y gorwariant o £66k a ragwelwyd yn chwarter 2, o ganlyniad i dderbyn grant ar gyfer gweinyddu grantiau Covid.

3.8.2 Disgwylir gorwariant o £46k ar Refeniw a Budd-daliadau am y flwyddyn oherwydd gostyngiad o £153k mewn incwm costau llys. Mae'r adain Gyfrifeg yn edrych ar orwariant o £71k, yn bennaf oherwydd taliadau banc o £36k. Disgwylir gorwariant o £51k ar staff Cyfrifeg a rhagwelir y bydd diffyg o £16k ar incwm staff grant oherwydd bod y tîm grantiau wedi'i adleoli i wneud gwaith sy'n gysylltiedig â Covid-19. Disgwylir tanwariant o £59k yn yr adain Archwilio Mewnol sy'n deillio o swyddi gwag. Disgwylir tanwariant o £154k yn yr adain Caffael oherwydd eu mentrau caffael, h.y. cyllidebau prynu wedi eu canoli ac ad-daliadau ar gardiau caffael.

3.9 Busnes y Cyngor

3.9.1 Roedd tanwariant o £100k (8.43%) yn y swyddogaeth ar gyfer y cyfnod, ond rhagwelir y bydd tanwariant o £13k (0.78%) erbyn diwedd y flwyddyn. Mae hyn yn gynydd o £7k ar y tanwariant a adroddwyd yn ystod chwarter 2.

3.9.2 Disgwylir gorwariant o £19k yn y Gwasanaethau Cyfreithiol, sy'n llai na'r gorwariant o £25k a ragwelwyd yn chwarter 2. Mae'r gwelliant hwn o ganlyniad i adennill lefelau incwm ar ôl y cyfnod clo. Disgwylir gorwariant o £14k ar staff asiantaethau i lenwi swyddi gwag/absenoldebau staff yn yr Adran Gyfreithiol.

3.9.3 Yn yr un modd, mae'r Gwasanaethau Democrataidd yn rhagweld llai o gostau yn chwarter 3, gyda'r tanwariant wedi cynyddu o £2k i danwariant o £32k. Rhagwelir tanwariant ym mhob un o'i swyddogaethau, gyda'r tanwariant mwyaf o fewn gwasanaethau'r Pwyllgorau (£26k).

3.10 Costau Corfforaethol a Democrataidd

3.10.1 Roedd gorwariant o £50k (1.93%) yn y gyllideb Gorfforaethol a Democrataidd ar gyfer y cyfnod, a'r sefyllfa a ragwelir yw y bydd gorwariant o £61k (2.19%) ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn yn welliant o £110k ar y gorwariant o £171k a ragwelwyd yn chwarter 2.

3.10.2 Mae yna adeiniau yn yr adran sy'n rhagweld gorwariant ar ddiwedd y flwyddyn, tra bod tanwariannau sy'n gwneud i fyny am hynny mewn adeiniau eraill. Mae'r prif feysydd sy'n peri pryder yn y maes Corfforaethol arall, a disgwylir gorwariant o £133k o gymharu â £227k yn ystod chwarter 2. Mae hyn oherwydd costau pensiwn hanesyddol cynyddol o £148k yn dilyn prisio'r gronfa bensiwn, sy'n cael ei wneud bob tair blynedd, ym mis Mawrth 2019. Disgwylir gorwariant o £24k ar gostau cwnsela staff, er bod y swm yn uwch na'r hyn a adroddwyd yn chwarter 2. Disgwylir tanwariant o £25k ar yr ardoll prentisiaid a rhagwelir tanwariant o £56k ar gostau cefnogi Aelodau a threuliau. Mae hyn yn gynydd o £21k yn y tanwariant a ddisgwyliwyd yn chwarter 2 oherwydd bod cyfarfodydd ar-lein yn cael eu cynnal yn sgil cyfyngiadau Covid-19.

3.11 Rheolaeth Gorfforaethol

3.11.1 Roedd tanwariant o £33k (7.07%) yn y swyddogaeth ar gyfer y cyfnod, a rhagwelir tanwariant o £43k (6.87%) erbyn diwedd y flwyddyn. Mae hyn yn ymwneud â'r gyllideb weddilliol yn dilyn ailstrwythuro'r tîm rheoli yn 2019/20 a thanwariant bychan ar gludiant a chyflenwadau swyddfa cyffredinol.

4. Cyllid Corfforaethol (gan gynnwys Budd-daliadau a Roddwyd)

4.1 Disgwylir gorwariant o £160k (0.93%) ar Gyllid Corfforaethol, gan gynnwys Budd-daliadau a Roddwyd, ar ddiwedd y flwyddyn. Rhagwelir gorwariant o £142k ar fudd-daliadau a roddwyd o ganlyniad i gynydd yn y nifer sy'n hawlio dan y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor oherwydd cynnydd yn y nifer sy'n hawlio'r Credyd Cynhwysol yn sgil effeithiau economaidd yr argyfwng Covid-19, er y bydd Llywodraeth Cymru yn darparu rhywfaint o gyllid ychwanegol i dalu cyfran o'r gost ychwanegol hon.

4.2 Roedd y gyllideb ar gyfer 2020/21 yn cynnwys rhai eitemau a gadwyd yn ganolog fel cyllidebau wrth gefn, sy'n dod i gyfanswm o £1,115k. Mae'r gyllideb wrth gefn gyffredinol yn £371.5k, ar gyfer pwysau cyllidebol ad-hoc annisgwyl a gyfyd yn ystod y flwyddyn. Mae cyllideb wrth gefn cyflogau a graddio o £150k wedi'i chynnwys ar gyfer costau cyflogau a graddio nad oes cyllideb ar eu cyfer, megis taliadau diswyddo. Roedd cyllidebau wrth gefn gwerth £593k wedi'u cynnwys yn y gyllideb a gellir ond eu defnyddio ar gyfer y costau a gymeradwywyd. Cynhwyswyd £251k ar gyfer galw ychwanegol yn y Gwasanaethau Oedolion ac mae hwn wedi cael ei ddefnyddio'n barod i gyllido cynnydd mewn galw am wasanaethau i'r Henoed. Cynhwyswyd cyllideb wrth gefn risg o £235k yn y gyllideb hefyd i gyfrannu at gostau unrhyw ddyfarniad cyflog ar gyfer 2020/21 sydd yn uwch na'r 2% ychwanegol y cyllidebwyd ar ei gyfer wrth osod y gyllideb. Erbyn hyn, cytunwyd ar ddyfarniad cyflog o 2.75%. Bydd hyn yn golygu cost ychwanegol o £340k i'r Cyngor, felly, bydd y gyllideb wrth gefn risg yn cael ei defnyddio tuag at y dyfarniad cyflog. Bydd y balans o £105k yn cael ei gyllido o'r gyllideb wrth gefn cyflogau a graddio. Yn dilyn hynny, gwnaed dyraniad ychwanegol o £115k i'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig ar gyfer gweithgareddau adfer yn sgil Covid-19. Roedd hyn yn cynyddu cyfanswm y cyllidebau wrth gefn i £1,230k. Mae yna gronfeydd wrth gefn llai hefyd ar gyfer y Bid Twf Rhanbarthol, STEM a gweithwyr ar eu pen eu hunain. Mae Atodiad C yn cynnwys crynodeb o'r gyllideb wrth gefn ac mae'n dangos fod £166k wedi'i drosglwyddo'n barod i gyllidebau a gymeradwywyd.

5. Casglu'r Dreth Gyngor

- 5.1** Penderfynir ar gyllideb Cronfa'r Dreth Gyngor gan ddefnyddio'r rhagamcan o'r ddyled gasgladwy ar gyfer y flwyddyn gyfredol yn unig, a hynny'n seiliedig ar y ffigwr a osodwyd ar gyfer sylfaen y dreth ym mis Tachwedd 2019. Nid yw'n darparu ar gyfer ôl-ddyledion a gasglwyd o flynyddoedd blaenorol, addasiadau i rwymedigaethau sy'n deillio o flynyddoedd blaenorol (eithriadau, disgowntiau pobl sengl ac ati), newidiadau i sylfaen y dreth ar gyfer y flwyddyn gyfredol na'r ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg ac amheus. Ni ellir amcangyfrif y newidiadau hyn ac, yn anorfod, maent yn arwain at wahaniaeth rhwng balans terfynol y Gronfa Gasglu'r Dreth Gyngor a'r gyllideb wreiddiol. Ar hyn o bryd, rhagamcenir y bydd Cronfa'r Dreth Gyngor £556k yn brin o'r targed oherwydd erydiad parhaus i sail y dreth yn sgil nifer sylweddol o eiddo hunanarlwyo yn trosglwyddo i drethi busnes. Mae Covid-19 yn cael effaith hefyd ar gasglu'r Dreth Gyngor a chynyddwyd y ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg i adlewyrchu'r effaith hwn.
- 5.2** Mae'n bosibl y bydd cyllideb Premiwm y Dreth Gyngor, sef taliad dreth gyngor ychwanegol a godir ar ail gartrefi ar Ynys Môn (ers 1 Ebrill 2017), £282k yn uwch na'r gyllideb. Mae'r gwarged hwn yn is na'r disgwyl ar ôl diddymu'r premiwm am 6 mis o ganlyniad i bandemig Covid.

6. Arbedion Cyllidebol 2020/21

- 6.1** Tynnwyd arbedion cyllidebol o £307k o gyllidebau'r gwasanaethau ar gyfer 2020/21. Mae £244k o'r arbedion hyn yn debygol o gael eu cyflawni, fodd bynnag, ni ddisgwylir i £63k o arbedion gael eu cyflawni. Bydd y diffyg mwyaf sylweddol yn y gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo, lle y bydd yn anodd cyflawni £57k o arbedion yn ymwneud ag incwm meysydd parcio oherwydd oedi a achoswyd gan y pandemig Coronafeirws. Ceir dadansoddiad manwl ar gyfer pob Gwasanaeth yn Atodiad D.

7. Buddsoddi i Arbed

- 7.1** Ymgwymerwyd â rhaglen buddsoddi i arbed yn 2016/17, gyda dyraniad o £983k ar gyfer prosiectau unigol. Hyd yma, mae £814k wedi cael ei wario neu ei ymrwymo o'r cyllid hwn hyd at ac yn cynnwys 2020/21. Mae'r holl brosiectau wedi eu datblygu i raddfeydd amrywiol, gyda rhai yn nes i'w cwblhau nac eraill, er bod y pandemig coronafeirws wedi effeithio ar y cynnydd a wneir i gwblhau'r prosiectau hyn. Gellir gweld manylion llawn y gwariant a'r cynnydd ar bob un o'r prosiectau yn Atodiad CH. Os na fydd prosiectau wedi eu cwblhau erbyn diwedd y flwyddyn, byddant yn parhau i 2021/22 a bydd y cyllid yn parhau i fod ar gael o fewn y gronfa wrth gefn buddsoddi i arbed.

8. Costau Asiantaethau ac Ymgynghori

- 8.1** Yn ystod y flwyddyn hyd yma, gwariwyd £470k ar staff Asiantaeth gyda'r costau uchaf yn y maes gofal cymdeithasol. Ar y cyfan, roedd y rhain yn cael eu cyllido'n rhannol o gyllidebau staffio oherwydd eu bod yn gysylltiedig â swyddi gweigion. Mae'r manylion llawn i'w gweld yn Atodiad DD.
- 8.2** Gwariwyd £104k ar wasanaethau ymgynghori yn chwarter 3, ac roedd hyn yn sylweddol is na'r £227k a wariwyd ar wasanaethau ymgynghori yn ystod chwarter 3 y llynedd. Mae hyn oherwydd bod y cyfyngiadau Coronafeirws wedi arwain at oedi mewn prosiectau a ffrydiau gwaith lle mae angen defnyddio ymgynghorwyr. Mae manylion llawn y gwariant fesul gwasanaeth a gwybodaeth ychwanegol am y gwariant i'w gweld yn Atodiad E.

9. Cyllid Grant Covid-19 gan Lywodraeth Cymru hyd yma

9.1 Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu cymorth ariannol sylweddol i awdurdodau lleol yng Nghymru mewn perthynas â chostau ychwanegol ac incwm a gollwyd ar gyfer eitemau'n gysylltiedig â Choronafeirws. Oni bai am y cyllid hwn, byddai'r alldro a ragwelir yn orwariant sylweddol. Dengys Tabl 2 isod fod y Cyngor wedi hawlio £4.182m ar gyfer costau ychwanegol yn deillio o'r pandemig yn ystod y tri chwarter cyntaf. Nid oedd £69k yn gymwys, ond ystyriwyd bod £4.113m yn gymwys ac mae £3.793m wedi cael ei dalu i'r Cyngor yn barod, sy'n gadael balans o £0.320m yn weddill ar gyfer chwarter 2 a 3. Yn ogystal â hyn, mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi y bydd y cyllid grant hwn yn cael ei ymestyn i chwarter 3 a 4 y flwyddyn ariannol hon.

Tabl 2 - Gwariant cysylltiedig â Covid-19 rhwng Ebrill a Medi 2020 a gyllidwyd gan Lywodraeth Cymru

	Gwas.Cym. Oedolion £'000	Marwolaethau Ychwanegol £'000	Prydau		Di- gartrefedd £'000	Glanhau Ysgolion £'000	Cefnogaeth Gymunedol £'000	TG/Gweithio Gartref £'000	Hunan ynysu £'000	Ychwanegiad SSP £'000	Cyfanswm £'000
			Ysgol an ddim £'000	Cyffredinol £'000							
Hawliwyd	1,390	23	695	1,262	459	69	69	168	42	5	4,182
Ni chaniatawyd	1	0	9	14	0	0	36	9	0	0	69
Balans Dyledus	1,389	23	686	1,248	459	69	33	159	42	5	4,113
Talwyd	1,267	20	585	1,202	445	46	33	159	36	0	3,793
Balans yn Weddill	122	3	101	46	14	23	0	0	6	5	320

9.2 Incwm a gollwyd oherwydd Cyfyngiadau Covid-19 a Gyllidwyd gan Lywodraeth Cymru

Mae incwm y Cyngor wedi gostwng yn sylweddol o ganlyniad i gyfyngiadau Covid-19, megis cau canolfannau Hamdden a'r effaith ar ffioedd meysydd parcio yn ystod y Cyfyngiadau Symud a'r Cyfnod Atal Byr a'r Cyfnod Clo, presennol. Mae risg hefyd y gosodir cyfyngiadau pellach er mwyn helpu i leihau lledaeniad Covid-19. Mae Llywodraeth Cymru wedi digolledu awdurdodau lleol am incwm cymwys a gollwyd oherwydd y Coronafeirws. Mae'r Cyngor wedi hawlio £1,783k gan Lywodraeth Cymru o hynny mae £20k wedi ei wrthod. Mae £1,357k wedi ei dalu hyd yma a disgwylir i £406k arall gael ei dalu yn ystod yr wythnosau nesaf. Mae crynodeb o'r incwm a ddigolledwyd ac a hawliwyd hyd at 30 Rhagfyr 2020 i'w weld yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3 – Cyllid Grant Llywodraeth Cymru ar gyfer Colli Incwm o Wasanaethau yn ystod y Pandemig

Crynodeb	Morwrol £'000	Amgueddfeydd £'000	Hamdden £'000	Lleoedd Agored £'000	Addysg £'000	Gwaredu Gwastraff £'000	Meysydd Parcio £'000	Gwasan aethau Oedolion £'000	Gwarchod y Cyhoedd £'000	Incwm Rhent £'000	March nadoedd a Chlybiau teithio £'000	Cyfanswm £'000
Hawliwyd	37	125	844	6	317	2	242	33	116	49	12	1,783
Ni chaniatawyd	0	0	0	0	0	0	0	20	0	0	0	20
Balans Dyledus	37	125	844	6	317	2	242	13	116	49	12	1,763
Talwyd	37	89	618	6	274	2	222	13	37	49	10	1,357
Balans yn Weddill	0	36	226	0	43	0	20	0	79	0	2	406

10. Casgliad

- 10.1** Mae pandemig y Coronafeirws wedi cael effaith sylweddol ar y ffordd arferol y mae'r Cyngor yn darparu gwasanaethau yn 2020/21 ac, felly, nid yw'r perfformiad ariannol yn adlewyrchu'r hyn fyddai'n digwydd mewn blwyddyn arferol. Mae'r tanwariant rhagamcanol o £1.47m i'w groesawu ac mae'n cryfhau sefyllfa ariannol y Cyngor wrth symud ymlaen, ond ni fyddai hyn wedi bod yn bosibl heb y cyllid ychwanegol a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru. Dylid nodi bod yr £1.47m yn dal i fod yn amcanestyniad a gallai nifer o faterion effeithio ar y ffigur alldro terfynol, gan gynnwys y galw am wasanaethau yn ystod chwarter olaf y flwyddyn a swm y Dreth Gyngor na fydd y Cyngor yn gallu ei chasglu yn y pen draw.
- 10.2** Mae'r sefyllfa ar gyfer 2021/22 hefyd yn ansicr h.y. pa mor gyflym y bydd y Cyngor yn gallu symud allan o'r cyfnod clo symud a darparu'r lefel arferol o wasanaeth a chynhyrchu'r lefel incwm a gyllidebwyd. Mae'r cymorth ariannol parhaus gan Lywodraeth Cymru yn ffactor pwysig i'w ystyried h.y. os bydd y costau ychwanegol a'r incwm a gollir yn sgil y pandemig yn parhau ar y lefel bresennol am gyfnod sylweddol ac os na all Llywodraeth Cymru ddarparu'r un lefel o gymorth ariannol, yna bydd yn rhaid i'r Cyngor gyllido'r costau ychwanegol hyn o'i gronfeydd wrth gefn ei hun, sy'n tynnu sylw at bwysigrwydd cynnal cronfeydd cyffredinol a neilltuedig digonol.

ATODIAD B

Alldro refeniw Rhagamcanedig ar gyfer y Flwyddyn Ariannol yn diweddu 31 Mawrth 2021 – Chwarter 3

Gwasanaeth/Swyddogaeth	Cyllideb Flynyddol 2020/21	Ch3 2020/21 Cyllideb hyd yma	Ch3 Gwariant gwirioneddol ac wedi'i ymrwymo	Ch3 2020/21 amrywiant	Q3 gwariant Gwirioneddol ac wedi'i ymrwymo	Ch3 Amcan wariant i 31 Mawrth 2021	Amcangyfrif o alldro 31 Mawrth 2021 gor/(tan) wariant yn Ch3	Rhagamcan gor/(tan)wariant fel % o'r Gyllideb Gyfan 2020/21	Ch 2 Amcangyfrif o Alldro 31 Mawrth 2021 Gor/(tan) wariant	Gor/(tan) wariant Drafft y Flwyddyn Ddiwethaf 2019/20 (yn amodol ar Archwiliad)
	£'000	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	%	£'000	£'000
<u>Dysgu gydol Oes</u>										
Cyllideb Ddatganoledig Ysgolion	47,579	36,799	35,378	(1,422)	-3.86%	47,579	0	0.00%	0	0
Addysg Ganolog	4,748	1,401	781	(620)	-44.27%	3,470	(1,278)	-26.91%	(1,041)	(272)
Diwylliant	1,285	1,074	930	(144)	-13.36%	1,339	54	4.20%	74	29
<u>Gwasanaethau Oedolion</u>	26,911	9,548	20,631	1,083	5.54%	26,616	(295)	-1.10%	(309)	1,085
<u>Gwasanaethau Plant</u>	10,951	8,271	8,562	291	-3.52%	10,735	(216)	-1.97%	(543)	156
<u>Tai</u>	1,168	1,471	1,451	(20)	-1.34%	1,143	(25)	-2.14%	(25)	(77)
<u>Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo</u>										
Priffydd	6,287	5,547	5,497	(50)	-0.90%	6,270	(17)	0.27%	6	(192)
Eiddo	891	453	255	(198)	-43.69%	1,032	141	15.82%	156	44
Gwastraff	8,030	5,741	5,263	(478)	-8.33%	7,540	(290)	-3.61%	(205)	(208)
<u>Rheoleiddio a Datblygu Economaidd</u>										
Datblygu Economaidd	1,882	1,635	1,472	(163)	--9.98%	1,857	(25)	-1.33%	15	0
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	2,131	1,670	1,488	(182)	-10.93%	2,068	(63)	-2.96%	62	(117)
<u>Trawsnewid</u>										
Adnoddau Dynol	1,346	1,129	1,014	(115)	-10.17%	1,161	(185)	-13.74%	(185)	(35)
TGCh	2,794	2,300	2,417	117	5.08%	2,930	136	4.87%	113	(85)

Gwasanaeth/Swyddogaeth	Cyllideb Flynyddol 2020/21	Ch3 2020/21 Cyllideb hyd yma	Ch3 Gwariant gwirioneddol ac wedi'i ymrwymo	Ch3 2020/21 amrywiant	Q3 gwariant Gwirioneddol ac wedi'i ymrwymo	Ch3 Amcan wariant i 31 Mawrth 2021	Amcangyfrif o alldro 31 Mawrth 2021 gor/(tan) wariant yn Ch3	Rhagamcan gor/(tan)wariant fel % o'r Gyllideb Gyfan 2020/21	Ch 2 Amcangyfrif o Alldro 31 Mawrth 2021 Gor/(tan) wariant	Gor/(tan) wariant Drafft y Flwyddyn Ddiwethaf 2019/20 (yn amodol ar Archwiliad)
	£'000	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	%	£'000	£'000
Trawsnewid Corfforaethol	853	592	475	(117)	-19.79%	701	(152)	-17.81%	(104)	(192)
Adnoddau	3,109	2,546	2,492	(54)	-2.11%	3,013	(96)	-3.09%	66	(170)
Busnes y Cyngor	1,669	1,181	1,082	(100)	-8.43%	1,656	(13)	-0.78%	(6)	(2)
Costau Corfforaethol a Democrataidd	2,785	2,575	2,625	50	1.93%	2,846	61	2.19%	171	(99)
Rheolaeth Gorfforaethol	626	468	435	(33)	-7.07%	583	(43)	-6.87%	(40)	(70)
Costau nad oes cyllideb ar eu cyfer ac na ellir eu rheoli: yswiriant, costau pensiwn a dileu dyledion drwg/lwfansau amhariad ar incwm gwasanaethau						400	400	0.00%	200	241
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaeth	125,046	94,403	92,247	(2,155)	-2.28%	122,740	(1,746)	-1.23%	(1,595)	36
Ardollau	3,599	3,599	3,599	0	0.00%	3,599	0	0.00%	0	0
Rhyddhad Treth Dewisol	95	0	0	0	0.00%	116	21	22.11%	13	11
Cyllido Cyfalaf	6,939	3,068	2,098	(970)	31.63%	6,036	(3)	-0.05%	16	(277)
Gyllidebau wrth gefn Cyffredinol ac Eraill	1,065	1,065	1,065	0	0.04%	1,065	0	0.00%	0	(447)
Gwasanaethau Cefnogol – Cyfraniad CRT	(700)	0	0	0	0.00%	(700)	0	0.00%	0	(86)
Budd-daliadau a Roddwyd	6,103	753	753	0	0.00%	6245	142	2.33%	210	248
Cyfanswm Cyllid Corfforaethol	17,100	8,484	7,514	(960)	-11.43%	16,360	(160)	0.93%	239	(551)
Cyfanswm 2020/21	142,146	102,888	99,761	(3,125)	-3.04%	139,100	(1,746)	-1.23%	(1,356)	(515)

Gwasanaeth/Swyddogaeth	Cyllideb Flynyddol 2020/21	Ch3 2020/21 Cyllideb hyd yma	Ch3 Gwariant gwirioneddol ac wedi'i ymrwymo	Ch3 2020/21 amrywiant	Q3 gwariant Gwirioneddol ac wedi'i ymrwymo	Ch3 Amcan wariant i 31 Mawrth 2021	Amcangyfrif o alldro 31 Mawrth 2021 gor/(tan) wariant yn Ch3	Rhagamcan gor/(tan)wariant fel % o'r Gyllideb Gyfan 2020/21	Ch 2 Amcangyfrif o Alldro 31 Mawrth 2021 Gor/(tan) wariant	Gor/(tan) wariant Drafft y Flwyddyn Ddiwethaf 2019/20 (yn amodol ar Archwiliad)
	£'000	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	%	£'000	£'000
Cyllido										
Trethi Annomestig	(24,313)	(18,702)	(19,722)	0	0.00%	(24,313)	0	0.00%	0	0
Y Dreth Gyngor	(39,749)	0	0	0	0.00%	(39,193)	556	-1.53%	608	207
Premiwm y Dreth Gyngor	(1,393)	0	0	0	0.00%	(1,675)	(282)	29.01%	(404)	
Grant Cynnal Refeniw	(76,692)	(58,993)	62,212)	0	0.00%	(76,692)	0	0.00%	0	0
Cyfanswm Cyllid 2020/21	(142,146)	(77,695)	(81,934)	0	0	(141,872)	274	-0.19%	204	207
Cyfanswm yr alldro yn cynnwys efaith y cyllido	0	25,192	17,827	(3,125)	-12.40%	(2,772)	(1,472)	-1.04%	(1,152)	(308)

Crynodeb o'r Sefyllfa Alldro ar Gyllidebau wrth gefn 2020/21

	Cyllideb £	Trosglwyddiadau £	Cyllideb Ddiwygiedig hyd yma £	Ymrwymedig hyd yma £	Cyllidebau heb eu hymrwymo hyd yma £	Rhagolwg Cyllideb £
Cyllideb Wrth gefn Cyffredinol	371,550	- 90,200	281,350	53,560	227,790	-
Cyflogau a Graddio Cronfa Wrth Gefn	150,000	- 12,727	137,273	9,037	128,236	-
Clusnodedig	708,770	- 62,800	645,970	-	645,970	-
Cyfanswm Cyllidebau Wrth Gefn Cyffredinol ac Arall	1,230,320	-165,727	1,064,593	62,597	1,001,996	0

Adolygiad o Brosiectau Buddsoddi i Arbed 2020/21

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwywyd £	Dyraniad ar gyfer 2020/21 £	Gwariwyd 2020/21 £	Cyllideb sy'n Weddill 2020/21 £	Balans ar 31 Rhagfyr 2020 £	Diweddariad
Adnoddau	System Rheoli Dogfennau Electronig ar gyfer Refeniw a Budd-daliadau	Datrysiaid sganio a llif gwaith ar gyfer Refeniw a Budd-daliadau	170,000	0	0	0	0	Caewyd y prosiect. Dim diweddariad pellach.
TG	Mynegai Tir ac Eiddo Lleol (LLPG)	Gweithredu system LLPG ar draws y Cyngor	10,800	0	0	0	0	Caewyd y prosiect. Dim diweddariad pellach.
TG / Trawsnewid	System Rheoli Cysylltiadau gyda'r Cwsmer (CRM)	Prynu a gweithredu system CRM	255,000	100,132	53,456	46,676	46,676	Mae'r CRM yn parhau i gael ei ddefnyddio'n helaeth gyda rhan 2 o grantiau cymorth busnes yn cael eu gweinyddu drwy'r system yn ogystal â system archebu ar gyfer mynychu Canolfannau Ailgyrchu Gwastraff y Cartref. Mae'r CRM yn cael ei integreiddio ar hyn o bryd â'r llinell o system fusnes a ddefnyddir gan y contractwr a benodir i'r contract casglu gwastraff ar gyfer yr Awdurdod. Mae Covid wedi effeithio ar gynnydd ar ffurflenni eraill ond mae gwaith ar ffurflenni eraill fel y'i henwebwyd gan y Bwrdd Trawsnewid yn parhau lle bo hynny'n bosibl. Y wybodaeth ddiweddaraf - Mae'r integreiddio â'r systemau gwastraff yn mynd rhagddo'n dda ac yn gynt na'r amserlen ar gyfer datblygu, mae derbyn taliad casglu Gwastraff Gwyrdd a chreu contractau yn fyw yn y CRM ac mae dros 500 o daliadau wedi'u gwneud ers eu lansio ym mis Tachwedd.
TG / Adnoddau	Porth Taliadau	Prynu a gweithredu porth talu a fydd yn golygu y gellir derbyn taliadau drwy'r Ap	27,000	13,583	0	13,583	13,583	Caewyd y prosiect. Dim diweddariad pellach.

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwywyd £	Dyranid ar gyfer 2020/21 £	Gwariwyd 2020/21 £	Cyllideb sy'n Weddill 2020/21 £	Balans ar 31 Rhagfyr 2020 £	Diweddariad
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Gwella gwydnwch y systemau Cynllunio	Systemau cynllunio awtomataidd newydd	118,000	15,374	0	15,374	8,047	Yn anffodus, collwyd y dyddiad 'mynd yn fyw' a drefnwyd ar gyfer Enterprise oherwydd gwallau ac anawsterau annisgwyl o fewn y system yr oedd angen eu datrys. Felly, mae'r profion wedi parhau gyda dyddiad arfaethedig newydd o ddechrau mis Ebrill i 'fynd yn fyw'. Mae gwaith ar y gweill hefyd i gynnwys modiwl Gorchymyn Cadw Coed newydd a modiwl adrodd Ash Die Back o fewn Salesforce yn ogystal â gwaith i hwyluso anfon copïau o hysbysiadau penderfyniadau cynllunio yn awtomatig drwy e-bost yn uniongyrchol o'r system at Aelodau Lleol a Chynghorau Tref a Chymuned. Mae'r holl Staff Cynllunio hefyd wedi cael ffôn symudol gwaith i alluogi gweithio o bell yn well ac effeithlon.
Adnoddau	Gwella Systemau Casglu Arian	Prynu a gweithredu system rheoli incwm newydd sy'n cysylltu gyda'r ffrydiau incwm presennol ac yn caniatáu dulliau newydd ar gyfer casglu incwm (AppMon ac ati) gysylltu i'r system rheoli arian	150,000	42,799	30,459	12,340	12,340	Mae'r gyllideb bellach wedi ei hymrwymo'n llawn o fewn y gyllidebau bid. Ail ddechreuwyd gwaith gweithredu yn ystod Chwarter 2 yn dilyn diwedd cyfnod ffyrlo rhai swyddogion prosiect Capita ac roedd cynnydd yn Chwarter 3. Mae gwaith profi'r ffolder allforio GL y gellir ei wneud gartref bron wedi ei gwblhau ac mae trefniadau mewn lle i gwblhau'r gwaith profi lle na ellir ei wneud gartref. Unwaith mae hyn wedi ei gwblhau, gellir dechrau gweithredu cysoni incwm / e-ddychweliadau, sy'n cynnwys prosesau newydd i'r gwasanaethau a datganiadau banc electronig pwrpasol gan fancwyr yr Awdurdod. Mae gwaith awtomeiddio pellach yn symud ymlaen drwy ddatblygu API's i alluogi diweddariad incwm awtomatig drwy'r system rheoli incwm ar gyfer gwasanaethau mewnol megis hamdden, addysg a priffyrdd ac yn allanol ar gyfer DWP. Bydd y gwaith gweithredu yn parhau i mewn i'r flwyddyn ariannol nesaf o ganlyniad i Covid-19 achosi oedi a gwaith ail-dendro rhai prosesau meddalwedd gan wasanaethau mewnol. Bydd y balans sy'n weddill yn cael ei ddefnyddio ar gyfer unrhyw eitemau annisgwyl.

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwywyd £	Dyraniad ar gyfer 2020/21 £	Gwariwyd 2020/21 £	Cyllideb sy'n Weddill 2020/21 £	Balans ar 31 Rhagfyr 2020 £	Diweddariad
Dysgu Gydol Oes	Moderneiddio prosesau busnes a pherfformiad - Addysg	Gweithredu modiwlau nad oeddent yn cael eu defnyddio yn y system Rheoli Gwybodaeth ONE	67,000	0	0	0	0	Caewyd y prosiect. Dim diweddariad pellach.
Dysgu Gydol Oes	Moderneiddio prosesau busnes a pherfformiad - Oriol Môn	Gwefan ar gyfer yr Oriol	20,000	11,474	0	11,474	11,474	Bu rhywfaint o oedi gyda'r cwmni a Covid-19. Mae'r wefan a'r siop ar-lein a'r system EPOS bellach i gyd yn fyw ac mae'r anfonebau sy'n weddill yn cael eu talu lonawr 2021 (Chwarter 4).
TG / Trawsnewid	Digidol yn Gyntaf / Digidol yn Awtomatig	Cyflogi Swyddog Digidol Arweiniol a Dadansoddwr Gwasanaethau Digidol	£70,000 ym mlwyddyn 1 a £50,000 ym mlwyddyn 2	50,000	51,463	-1,463	47,667	Mae'r ddau Dechnegydd Digidol Dros Dro yn parhau â'r gwaith datblygu ar y ffurflenni a'r ffurflenni ategol a ddatblygwyd ar gyfer cymorth Covid.
Gwarchod y Cyhoedd	Gwella Cysylltedd Digidol yn y Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd	Gweithredu system yn seiliedig ar y cwmwl i gofnodi ymweliadau archwilio. Mae'r feddalwedd yn ddatrysiad Cymru gyfan sydd wedi cael ei chaffael drwy gyntundeb fframwaith a gefnogir gan 19 o'r 22 Gyngor yng Nghymru.	£10,000 y flwyddyn an 4.5 blwyddyn	10,000	0	10,000	45,000	Dim cynnydd i'w adrodd yn 2020/21. Oherwydd Covid-19 a phwysau ar Ddiogelu'r Cyhoedd, ni fu unrhyw allu i frw ymlaen.
Cyfanswm				243,362	135,378	107,984	184,787	

Adolygu Arbedion Effeithlonrwydd 2020/21

Gwasanaeth/Swyddogaeth	Arbedion Cyllidol 2020/21 £'000	Arbedion y mae modd eu cyflawni 2020/21 £'000	Arbedion y mae'n bosib na fyddant yn cael eu cyflawni 2020/21 £'000	Sylwadau
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	68	11	57	<p>Ar hyn o bryd, mae arbedion o £10k yn annhebygol o gael eu cyflawni drwy leihau'r gost o redeg fflyd cerbydau'r Cyngor drwy fuddsoddi mewn cerbydau sy'n defnyddio tanwydd yn fwy effeithlon a gwella gweithdrefnau gweinyddu er mwyn lleihau amser lle ni ddefnyddir hwy. Y rheswm am hyn yw'r gostyngiad sylweddol yn y defnydd o gerbydau fflyd oherwydd Covid-19. Derbyniwyd pedwar cerbyd LPG ym mis Gorffennaf a fydd yn fwy effeithlon o ran tanwydd ond ni fydd y budd yn cael ei wireddu tan y flwyddyn ariannol nesaf.</p> <p>Mae arbediad o £47k drwy gynyddu ffioedd meysydd parcio hefyd yn annhebygol o gael ei gyflawni. Mae arbediad yn dibynnu ar:-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gweithredu opsiwn ddi-arian parod ond gohiriwyd hyn tan 3 Awst oherwydd Covid-19. 2. Cynnydd mewn prisiau - caewyd meysydd parcio yn ystod chwarter cyntaf y flwyddyn ariannol oherwydd cyfyngiadau Covid. Ailagorwyd pob un ohonynt wedyn ond penderfynodd EMRT beidio â gweithredu taliadau mewn meysydd parcio trefol tan ddiwedd mis Medi er mwyn annog defnydd o Ganol Trefi. Yn ogystal, mae'r Grŵp Llywio Parcio wedi penderfynu peidio â gweithredu taliadau newydd tan 2021-22. Gan mai penderfyniadau lleol yw'r rhain, ni fydd y golled incwm yn gymwys yn llawn ar gyfer grant Covid-19 Llywodraeth Cymru. Nod y Gwasanaeth fydd amsugno'r diffyg drwy danwariant mewn manau eraill o fewn y gyllideb Priffyrdd. <p>Mae arbediad o £11k drwy aildrefnu rota y tu allan i oriau'r tîm atgyweirio eiddo ar y trywydd iawn i'w gyflawni'n llawn.</p>
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	65	59	6	<p>Mae arbediad o £22k wedi'i weithredu'n llawn drwy leihau capasiti gweinyddol y Tîm Rheoli Datblygu. Cyflawnwyd hyn gan y buddsoddiad diweddar yn y system gynllunio.</p> <p>Mae'n annhebygol y bydd y cynnydd disgwylidig mewn incwm o £1k yn cael ei gyflawni o ystyried y pandemig presennol a'i effaith ar gynulliadau a digwyddiadau grŵp.</p> <p>Mae arbediad o £37k drwy ddileu gweddill y gyllideb Cyfleusterau Awyr Agored ar ôl trosglwyddo'r asedau o reolaeth y Cyngor wedi'i gyflawni'n llawn.</p> <p>Mae'r ffioedd a'r taliadau ar gyfer gwasanaethau morol wedi cynyddu, er nad yw'r arbediad o £5k yn debygol o gael ei gyflawni oherwydd y cyfyngiadau sy'n gysylltiedig â Covid-19 a byrhau'r tymor agored.</p>

Gwasanaeth/Swyddogaeth	Arbedion Cyllidol 2020/21 £'000	Arbedion y mae modd eu cyflawni 2020/21 £'000	Arbedion y mae'n bosib na fyddant yn cael eu cyflawni 2020/21 £'000	Sylwadau
Tai	101	101	0	<p>Cyflawnwyd arbediad o £27k drwy ddileu swydd wag Swyddog Datblygu Strategol.</p> <p>Mae arbedion o £4k drwy leihau cost cymorth gweinyddol i'r Pennaeth Tai yn cael eu cyflawni.</p> <p>Bydd arbediad o £36k drwy gyfalafu'r costau staffio sy'n gysylltiedig â darparu'r Grant Cyfleusterau i'r Anabl yn cael ei gyflawni.</p> <p>Mae'r arbedion a gynigiwyd o £19k drwy addasu'r taliadau i'r Cyfrif Refeniw Tai i adlewyrchu'r cynnydd mewn costau yn debygol o gael eu cyflawni yn ystod yr adolygiad diwedd blwyddyn.</p> <p>Nododd adolygiad o'r gyllideb gwasanaeth £15k o gyllideb nas defnyddiwyd sydd bellach wedi'i dileu. Nid oedd gorwariant ar ddiwedd C2, felly, mae'r arbediad hwn yn cael ei gyflawni.</p>
Trawsnewid	5	5	0	Cydnabuwyd arbediad o £5k drwy ddileu cyllidebau ar gyfer llinellau ffôn defnydd isel a ffonau symudol. Nid oes unrhyw arbedion llinell pellach wedi'u nodi hyd yma ond os na chanfuwyd hynny, darganfyddir yr arbedion o fannau eraill yng nghyllideb yr adran, fel yn 2019/20.
Adnoddau	60	60	0	<p>Cynigiwyd arbediad o £10k drwy leihau cyllidebau postio o ganlyniad i fuddsoddiadau yn y systemau Cyflogres a Budd-dal Tai sydd wedi caniatáu trosglwyddo gwybodaeth yn electronig yn hytrach na phostio dogfennau papur. Mae'r gwariant ar gyfer C2 ychydig yn uwch na'r gyllideb, ond mae hyn yn debygol o ganlyniad i amseriad y gwariant.</p> <p>Disgwylir i ddull corfforaethol o brynu rhai ryddhau arbediad o £50k. Mae gwariant yn C3 o fewn y gyllideb.</p>
Busnes y Cyngor	8	8	0	Disgwylir i leihau'r gost o gynnal digwyddiadau Dinesig greu arbediad o £8k am y flwyddyn. Mae gwariant yn C3 o fewn y gyllideb.
Total	307	244	63	

ATODIAD DD

Costau Asiantaeth rhwng Medi a Rhagfyr 2020

Gwasanaeth	Swm £	Ffynhonnell Gyllido (Cyllideb Graidd Benodol / Cyllideb staffio nas defnyddiwyd / Grant / Cyfraniad Allanol)	Parhaol / Dros Dro	Pwrpas
Economaid ag Adfywio	10,943	Grant	Dros Dro	Methu recriwtio EHO â chymwysterau llawn ar gyfer samplu bwyd
	10,943			
Ysgolion	1,843	Cyllideb Craidd	Dros Dro	Athrawon llanw mewn meysydd arbenigol
	1,843			
Gwastraff	54,100	Cyllideb Graidd Benodol	Dros Dro	Staff tymor byr - nid yw staff ar gael drwy'r Matrics Adnoddau Dynol
	52,745	Cyllideb Graidd Benodol	Dros Dro	Tasgau ychwanegol sydd eu hangen yn y tymor byr. Nid yw staff ar gael drwy'r Matrics Adnoddau Dynol
	38,269	Cyllideb Graidd Benodol	Dros Dro	Tasgau ychwanegol sydd eu hangen yn y tymor byr. Nid yw staff ar gael drwy'r Matrics Adnoddau Dynol
	145,114			
Gwasanaethau Plant	56,742	Cyllideb Graidd / Cronfa Wrth Gefn Staff Asiantaeth	Dros Dro	I lenwi swyddi gwag
	109,033	Cyllideb Graidd / Cronfa Wrth Gefn Staff Asiantaeth	Dros Dro	I lenwi swyddi gwag
	24,961	Cyllideb Graidd / Cronfa Wrth Gefn Staff Asiantaeth	Dros Dro	I lenwi swyddi gwag
	190,736			
Gwasanaethau Oedolion	101,975	Cyllideb Craidd	Dros Dro	Prosiect DOLS
	17,171	Cyllideb Craidd	Dros Dro	I lenwi swyddi gwag
	85,617			
Trawsnewid	13,572	Cyllideb staffio nas defnyddiwyd	Dros Dro	Mamolaeth
	13,572			
Cyfanswm	470,410			

Crynodeb o Wariant Ymgynghori Ch3 2020/21

Crynodeb o Wariant Ymgynghori fesul Gwasanaeth				
Gwasanaeth	Ch1	Ch2	Ch3	Cyfanswm 2020/21
	£	£	£	£
Addysg Ganolog	8,685	10,033	875	19,593
Diwylliant	0	0	1,950	1,950
Economaidd ac Adfywio	1,125	36,501	54,255	91,881
Eiddo	0	0	0	0
Priffyrdd	0	17,655	6,428	24,083
Ysgolion	0	0	0	0
Gwastraff	12,883	40,257	11,033	53,140
CRT	0	1,200	2,500	3,700
Tai	0	0	600	600
Corfforaethol a Democrataidd	0	0	0	0
Gwasanaethau Oedolion	0	0	0	0
Gwasanaethau Plant	2,466	56	4,811	7,333
Corfforaethol	0	0	0	0
Trawsnewid	630	1,386	13,122	15,138
Busnes y Cyngor	11,847	2,582	0	14,429
Adnoddau	9,515	0	8,450	17,965
Cyfanswm	47,151	109,671	104,023	260,845
Cyllidwyd o:				
Cyllideb Graidd	46,016	72,640	40,379	159,035
Grant	630	1,386	11,018	13,034
Cyfraniad Allanol	505	35,645	52,626	88,776
Arian wrth Gefn	0	0	0	0
Cyfanswm	47,151	109,671	104,023	260,845

Dadansoddiad o Gostau Ymgynghori Chwarter 3 2020/21

	Swm £	Categori – rheswm dros benodi			Ffynhonnell y Cyllid(Cyllideb Graidd Benodol / Cyllideb staffio nas ddefnyddiwyd / Grant / Cyfraniad Allanol)	Disgrifiad o'r gwaith a wnaed
		Parhaus – i dalu am sgiliau penodol nad oes angen swydd barhaol	Maint y gwaith	Gwaith Penodol / Prosiect Unwaith ac am Byth		
Cyfanswm Ch 1 Ebrill - Mehefin	47,151					
Cyfanswm Ch 2 Gorffennaf – Medi	109,671					
Addysg Ganolog	875		✓		Craidd	Ffioedd Proffesiynol - Gwasanaeth i'r Gwasanaeth Dysgu
Cyfanswm Addysg Ganolog	875					
Diwylliant	900		✓		Cyllideb staffio nas defnyddiwyd	Gwaith Cwricwlwm wedi'i gwblhau ar gyfer Oriol Môn
	750			✓	Grant	Sgriptio ffilmiau
	300			✓	Craidd	Ailosod y cwmpawd - ffi'r comisiwn - blaendal
Cyfanswm Dywylliant	1,950					
Rheoleiddio, Economaidd ac Adfywio	500			✓	Craidd	t.mewnwelediad ac agili.t.asesiadau
	2,400			✓	Allanol	Cynhyrchu dogfen ddrafft - cam 1 yr Astudiaeth o'r Effaith Economaidd
	400			✓	Allanol	Adroddiad Prisio ar Ganolfan Gymunedol Newry
	29,594	✓			Allanol	Cais Morlais TWAO
	5,311	✓			Allanol	Prosiect Morlais G2624
	846	✓			Allanol	Cymorth Ceisiadau - Glannau Caergybi
	3,432	✓			Allanol	Wylfa - cyngor ar ôl arholiad
	2,694	✓			Allanol	Cymorth Ceisiadau - Morlais
	4,948			✓	Allanol	Gwerthusiad o Brosiectau IsadeileddSeilwaith Strategol Llangefni a Chaergybi
	3,001			✓	Allanol	Effaith economaidd Gogledd Ynys Môn - Anfoneb Estyniad EZ Amlwch

	Swm £	Categori – rheswm dros benodi			Ffynhonnell y Cyllid(Cyllideb Graidd Benodol / Cyllideb staffio nas ddefnyddiwyd / Grant / Cyfraniad Allanol)	Disgrifiad o'r gwaith a wnaed
		Parhaus – i dalu am sgiliau penodol nad oes angen swydd barhaol	Maint y gwaith	Gwaith Penodol / Prosiect Unwaith ac am Byth		
	300			✓	Craidd – Incwm Cynllunio	Annedd Gweithiwr Menter Wledig - Gwenfro Isaf Llanbedrgoch
	490			✓	Craidd	Gwiriadau strwythurol
	189	✓			Craidd	Samplu cyw iâr lemwn
	150	✓			Craidd	Gel diheintio - prawf generig
Cyfanswm Economaidd a Rheoleiddio	54,255					
Pryffyrdd	975			✓	Grant	Darparu Gwasanaethau Cynghori ar Ddiogelu Radiolegol
	3,953			✓	Craidd	Arolwg SCRIM 2020/2021 ar Ynys Môn 185km
	1,500			✓	Craidd	Adroddiad Adolygiad Cymheiriaid
Cyfanswm Pryffyrdd	6,428					
Gwastraff	1,563	✓		Gwaith Penodol	Cyllideb Graidd Benodol	Darparu Cymorth Technegol Allanol - Caffael contract casglu a glanhau gwastraff newydd
	19	✓		Gwaith Penodol	Cyllideb Graidd Benodol	DUoS Offtake
	92	✓		Gwaith Penodol	Cyllideb Graidd Benodol	Ffi Mesuryddion a Setliad
	4,845	✓		Gwaith Penodol	Cyllideb Graidd Benodol	Cymorth Technegol Nwy Tirlenwi Penhesgyn
	375	✓		Gwaith Penodol	Cyllideb Graidd Benodol	Tirlenwi Penhesgyn - Monitro Nwy Perimedr
	1,798	✓		Gwaith Penodol	Cyllideb Graidd Benodol	Cais Amrywio Trwyddedau Amgylchedd Tirlenwi Penhesgyn SEMP
	1,688	✓		Gwaith Penodol	Cyllideb Graidd Benodol	Adolygiad Darpariaeth Ariannol Safle Tirlenwi Penhesgyn
	55	✓		Gwaith Penodol	Cyllideb Graidd Benodol	Taliadau dadansoddi
	600	✓		Gwaith Penodol	Cyllideb Graidd Benodol	Ymgymryd â gwaith ymgynghori PAS 100 ym Mhenhesgyn
Cyfanswm Gwastraff	11,033					

	Swm £	Categori – rheswm dros benodi			Ffynhonnell y Cyllideb Graidd Benodol / Cyllideb staffio nas ddefnyddiwyd / Grant / Cyfraniad Allanol)	Disgrifiad o'r gwaith a wnaed
		Parhaus – i dalu am sgiliau penodol nad oes angen swydd barhaol	Maint y gwaith	Gwaith Penodol / Prosiect Unwaith ac am Byth		
CRT	1,500			Yes	Craidd	Tanysgrifiad Datrys Ffurflenni Deallus Perllan
	1,000			Yes	Craidd	AccuServ Orchard Connect - gwasanaethau a reolir
Cyfanswm CRT	2,500					
Tai	600			✓	Craidd	Cyflog Bwyd Da Môn
Cyfanswm Tai	600					
Gwasanaethau Plant	203			✓	Grant	Gwasanaeth Ieuenctid 15 lle - hylendid bwyd lefel 1
	4,609			✓	Grant	Diwygio Gweithlyfr presennol Hylendid Cegin Medi 2020 – CDGO11
Cyfanswm Gwasanaethau Plant	4,811					
Trawsnewid	8,640	✓			Craidd	Cefnogaeth ar gyfer system rheoli cynnwys Contensis a ddefnyddir ar gyfer y wefan gorfforaethol
	4,482	✓			Grant	Aseswr - Gweithwyr Cymdeithasol dan Hyfforddiant
Cyfanswm Trawsnewid	13,122					
Adnoddau	7,450	✓			Cyllideb Graidd Benodol	Contractau Cadw Gwasanaethau'r Trysorlys
	1,000			✓	Cyllideb Graidd Benodol	Gwasanaethau uwchraddio rhyddhau blynyddol 2020
Cyfanswm Adnoddau	8,450					
Cyfanswm Ch3 – Hydref - Rhagfyr	104,023					
Cyfanswm Cronnus 2020/21 – Ebrill i Rhagfyr	260,845					

